

27.1.11
98

III
17-12.526
1938-8/9

СВІТ ДИТИНИ

ЖУРНАЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ.
1938

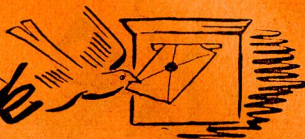
РІК ХІХ. СЕРПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ Ч. 8-9.
«СВІТ ДИТИНИ»
Лwów, Zimorowicza, 2.

ДОРОГІ ЧИТАЧІ! Витаю Вас по скінчених вакаціях на порозі нового шкільного року і бажаю Вам як найкращих успіхів у праці!

Ваш старий приятель: „СВІТИК“.

*Пиши до нас
листочок*

Школярики у Вільшаниці к. Яворова: Тішуся, що передані Вам Всч. о. Катехитом «нагороди пильности» — сравили Вам стільки вітхи. Старайтеся гарно вчитися, слухайте своїх Пань-Учителюк, ходіть правильно кожного дня до школи, поступайте після вказівок Вашого доброго Отця Катехита — а будьте певні, що всі заслужите собі на нагороди пильности. Найкращою одначе нагородою за Вашу пильність в науці буде Ваше вдолілля, що набралися в школі знання і розуму і це отворить Вам шлях до кращого життя. Тому майте це завжди в тямці і любіть школу так, як рідну хату, а своїх Учителюк кохайте і шануйте, як рідну маму, бо вони Вам добра і щастя бажають. Колись і я бігав до тої самої школи, де Ви тепер ходите і вона залишилася в моїй памяті досі як найкращий спомин з днів могого дитинства.

Здорові були мої маленькі друзі!

Генчик Ломницький у Вільшаниці: Як провів, Геню вакації? Чи багато риб наловив? Я збирався прийти до Кернички на Маковея — але не міг, бо мусів виїхати куди інде. Чи «Мандрівки Мишки» прочитав і котрі пригоди малої ласунки Тобі найкраще подобалися?

Роман Стек у Виткові Новім: Заклик до читачів-філіателістів подаю на іншому місці. Я заведу знова «Філіателістичний кутюк» на своїх сторінках, щоб заінтересувати марками ширший круг моїх читачів. Пиши трохи частіше!

Микола, Дарця, Ірця й Ізидор Михаліхи в Шклі: Вашим листиком я незвичайно втішився. Я пізнався в червні в часі мого побуту на ювілейному святі в Яворові з Вашими старшими сестричками, моїми колишніми приятельками. Дякую за надісланий проспект. Тішуся, що Микольцо має таку гарну бібліотеку. Як до неї ще дійдуть річники «Молоді України» — то вже буде тоді з неї правдива книгозбірня. Ваш довг за газетку за 1936 рік вносить 1 зл. а за 1937 рік 4 злотих. Чому не передплатите «ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ»? Цеж для Вас прегарні книжечки! Дякую Вам за запросини на вакації — але не мав змоги прибути до Шкла, бо мусів виїхати куди інде. Здоровлю всіх Вас сердешно!

Дарця Глинська, З. Кандюківна, І. Марчинська, М. Гахівна, З. Комановська, І. Фучківна, Дарця Комановська, Таня Федиківна і Славця Яворська — школярючки зі Станиславова: Сердешно Вам дякую, мої любі приятелькі, за чудові листівки з побажанням гарного переведення вакацій, які справді я провів у ваших любих Карпатах дуже приємно, хоч... дуже коротко. Як Вам пройшли вакації? Напишіть мені багато про це! Бажаю Вам усім як найкращих успіхів у науці з новим шкільним роком!

Українські школярики в М'якиші Новім: Ваш листик з подякою за газетку дуже мене зворушив. Такі листики я ховаю собі як тревалу памятку і завжди у вільних хвилях їх собі вчитую. Однак, мої дорогі маленькі друзі, не мені належить Ваша подяка, лиш тим благородним одиницям серед нашого громадянства, а головно із заграниці, які зложили пожертви на тую ціль, щоб бідним дітям, які не мають змоги купити собі газетки чи книжечки — такі книжечки посилати безплатно, але за це — всі ті діти, що їх дістають: повинні читати голосно ті книжечки, чи газетку для ширшого гуртка по хатах вечорами, а в неділі і свята десь на вигоні, в лісі, на толоці або в садку коло хати. Пишіть до мене як найчастіше і подавайте, що бажалиб ще прочитати, а я буду старатися прислати Вам знова дещо до читання. Здоровлю Вас і Ваших добрих родичів з цього серця.

Володимир Кузь у Перегінську: Всі посилки я одержав. Постараюся використати всі надіслані віршики в відділі «ПЕРШІ ПРОБИ МАЛИХ АВТОРІВ» який отвораю на своїх сторінках, щоби в той спосіб найкращі спроби могли побачити світ Божий і стати засхотою малим авторам до невсипущої праці над розвитком свого талану. Старайся укладати більше загадок!

Богдан Бульба в Желиборах: Надісланий віршик до газетки не надається. Не можна в газетці друкувати лиш самі віршики — бо є більше таких, що люблять читати оповідання і байки. Рисунок Твого товариша Михаська Перакліти добрий, але таких рисунків не можна надрукувати в газетці, бо вони до того не надаються. Чому Ти пишеш у віршику: «Із радісцю і вкіхою»?... Має бути: «Із радістю і віхою»... Як бажаеш стати правдивим поетом — то мусиш багато, дуже багато читати і вчитися.

ЩОБ НАМ МАТИ до науки
СИЛУ Й ПАМ'ЯТЬ жваву
Пиймо діти, на снідання
Тільки „ПРАЖІНЬ“ каву!

ОХОР.ЗНАК.

Або „ПРАЖІНЬ“, або „ЛУНУ“,
Каву солодову,
І для дітей і для старших
Смачну та здорову!

Читайте! Поширюйте! Передплатуйте!

Вістник і Квартальник Вістника

які еднають найвидатніших письменників нового українства, які борються проти рабської психіки XIX-го віку, згубних наук марксизму, масонерії, драгоманівства і опортунізму, які стремлять до нашого духового переродження в душі великих традицій часів національної слави. ВІСТНИК приносить твори белетристичні наукові літературно-критичні і публіцистичні на пекучі питання дня.

КВАРТАЛЬНИК дає життєписи великих характерів нашої і світової історії, обговорює великі проблеми сучасності.

Річна передплата ВІСТНИКА 23 зл. поодинокі книжки коштують 2 зл. 20 сот. — Річна передплата КВАРТАЛЬНИКА 4 зл. (передплатники Вістника платять половину ціни).

Львів, Чарнецького 26, III. п. 21. ПКО. 500 331.

„ТО-П“

МЕХАНІЧНА ФАБРИКА
ПАПЕРОВОГО ОПАКУВАННЯ

і

СКЛАД ПАПЕРУ

Властители: М. Атаманюк і С. Мурин

Львів, ул. Городецька, 36.

Телефон: 283-67.

„ТОРБАН“

Музична Накладня у Львові

видала 2 збірки пісень

Іполита Омельського на Дитячі хори

Збірка I. — має такі пісні:

1. Поклін Тобі, Тарасе. — 2. Навчала мене мати. — 3. Ми, українські діти. — 4. Світом Божим вечоріє.

Збірка II. — має такі пісні:

1. Наша твердиня. — 2. Гей же хлопці-козаки. — 3. Христе Князю. — 4. Єднаймося, діти України.

Ціна одного випуску 50 сотиків.

Головний склад у Видавництві „СВІТ ДИТИНИ“
Львів, ул. Зіморівича ч. 2.

РОСКІШНІ КОЛІРОВІ ВЗОРИ:

гуцульські, бойківські,
подільські, полтавські,

видає „НОВА ХАТА“

Львів, ул. Ходкевича ч. 9.

Альбом із 8 таблиць у мистецькій окладинці коштує: 3.20 зл.
з пересилкою 4. — зл.

ЛЮБИ ЧИТАЧКИ І ЧИТАЧІ!

Вже проминули прегарні вакації і всі Ви мусите стати до праці в школі!

Через вакації було Вам дуже приємно та солодко проводити час на забавах і прогулях!

А чи знаєте, що є ще солодше від ВАКАЦІЙ?

Не знаєте! — То Вам скажу:

ЦУКОРКИ „ФОРТУНИ НОВОЇ“!

ШКОЛЯРІ І ШКОЛЯРКИ!

Яким милом Ви щоденно рано миєтеся?

Пам'ятайте, що кожний український школяр і кожна українська школярка миються тільки

МИЛОМ „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

якого домагайтеся в кожній крамниці!

Пам'ятайте про це!

ПОЧИНАЄТЬСЯ НАУКА — І ПРИ ТОМУ ПАМ'ЯТАЙТЕ!
ГРІШ ДО ГРОША ЩАДІТЬ ПИЛЬНО, І НА КНИЖЕЧКУ СКЛАДАЙТЕ
В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ
у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО, 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станиславів, ул. Собіського 11)

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ ФУТЕР

Юліяна Глушевського

Львів, площа Капітульна 3.

(І. поверх). Телефон: 254-46.

виконує всякі роботи з обсягу
кушнірства — плащі кримські
сельськінові, футра мужеські, як
також всякі вироби галянтерійні.

МУЖЕСЬКІ

капелюхи, сорочки, краватки!

ЖІНОЧІ

панчохи, білля, блюзочки
рукавички й купелеві костюми

поручає:

ЕВСТАХ ДУМИН

Львів, ул. Коперника 4.

фотоплярстикон „ŚWIATOWID“ Львів, — Ласаж Гавсмана 7.
Висвітлює прегарні краєвиди з цілого світа. Вступ для молоді 10 сот., для старших 20 сот.

УКРАЇНСЬКА ДИТИНО!

Чи знаєш, що це таке:

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“?

Це найстарша наша Споживча
Кооператива, яка існує вже
поверх 50 літ!

Її Централь і всі Магазины на-
ходяться у Львові, у великій
кам'яниці в Ринку, під ч. 36.

Мас вона по всіх більших мі-
стах у цілім краю свої склепи.

Старайся сама і поручай іншим
щоб купували завжди всі то-
варі лиш у склепах »Народної
Торговлі«!

Пам'ятай про це!

БАТЬКУ!

Чи ти любиш свою дитину?

Наколи так — то конечно

ЗАБЕЗПЕЧИ ЇЇ БУДУЧНІСТЬ
в Т - ві обезпечень на життя

„КАРПАТІЯ“

Львів, Ринок ч. 38. Тел. 258 43.

Вже за одного золотого мі-
сячно можна мати життєву
обезпеку в „КАРПАТІЇ“

Всяких інформацій уділює
канцелярія в урядових го-
динах, а на провінцію —
листовно.

Спішіть, діти, до науки!

Спішіть, діти, до науки —
Будуть із вас люде,
Вона тому щирим другом
Хто її здобуде.

Бо і тому треба знати,
Що у полі косить —
Що без праці його поле
Плоду не приносить.

Бо „як хто собі постелить —
Так буде він спати“ —
А зросте науки зерно —
То буде що жати.

Тож ніколи не лінуймося
До науки сісти:
Хто не вчиться, не працює —
Той не буде їсти!

Василь Гренджа-Донський.

Оленка перший день у школі.

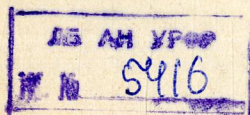
Маленька Оленка тішилась вже наперед, що й вона піде колись з братами до школи. Вона завжди завидувала їм, коли вони рано скоренько збиралися, завивали „друге снідання“ в папір і сказавши скоро: „до побачення!“ — бігли до школи. Ах, як вона хотіла піти з ними до школи, бо була дуже цікава, що там у школі і як там. А найбільше цікавили її та синя стіна, ті перли і та вода пахуща...

Ви здивовані? Річ у тому, що коли зі школи приходив додому найстарший братчик Василь, то Оленка завжди питала його:

— А як там у школі, Васильку?

А Василько відповідав:

— О, там у школі прегарно! Стіни помальовані на синьо, пан учитель щоранку входить до класу з великою пляшкою

і розливає по стінах пахущу водицю, а з великого коша розсипає діаманти і перли!

— Ох, як чудово! — дивувалася Оленка. — Принеси мені коли хоч кілька перел!

Але Василь обіцював, обіцював, та ніколи не приносив.

Аж раз, коли Оленка не давала йому спокою, сказав:

— От, небавком уже й тобі скінчиться сім років, і ти підеш до школи, побачиш ті всі дива, та й візьмеш собі сама кілька перел.

І справді — Оленці вже кінчився семей рік життя і по вакаціях мала піти до школи. Вже числила день за днем, та все допитувала матусю, чи ще довго ждати. І нарешті надійшов той очиданий день. Ранком уже й Оленка скоренько зібралася — та снідання не дуже їй смакувало, така була дуже зворушена.

Нарешті взяла її мати за руку і повела до школи. Оленка раптом заплакала перед самою шкокою, бо обняв її якийсь страх. Мати заспокоїла її і ввела до канцелярії та повчила по дорозі, щоб чемно привитала пана учителя.

Оленка не відповіла нічого. Вся вона тремтіла як осика. Так було, коли вже стали перед учителем. Та учитель глянув на дівчинку і, ніжно погладивши її по голові, запитав:

— Як ти називаєшся, дівчинко?

Почувши таке лагідне питання, Оленка нагло перестала тремтіти і відповіла тишком:

— Оленка Мельник...

Учитель записав Оленку до першої кляси і казав їй іти до кляси між діти. Пішла Оленка до кляси і сіла в лавку коло інших дівчаток. Увійшов учитель і казав дітям хором змовити „Отче наш“. По молитві взяв учитель крейду і почав виписувати на чорній таблиці прості і скісні палички та казав дітям, щоб і вони самі такі палички собі на зшитках рисували. Діти почали рисувати, а Оленка почала розглядатися по клясі за тими дивами, про які оповідав їй братчик-пустунчик. Якже вона розчарувалася! Стіни кляси цілком не були сині, тільки білі. Ніде не було видно перел, ні діамантів і не було чути запаху пахущих вод. Вся краса кляси — то були ті біленькі стіни чисто вимита долівка. Учитель звернув увагу, що Оленка розглядається по клясі, і запитав її, чого вона шукає. Тоді Оленка одним душком сказала, що їй наповідав Василько про школу. Учитель усміхнувся і сказав:

— Тих див тут нема, але вони можуть бути. Ось, подивися...

І вчитель узяв крейду та нарисовував на таблиці також ве-

лику пляшку і шнур перел. Оленка була ще сумна, але добрячість учителя зворушили її і вона успокоїлася.

— Берися, Оленко, до праці, вчися рисувати такі палички, а потім сама вмітимеш рисувати такі пляшки і перли!

Оленка почала рисувати палички і хоч зпочатку не йшло їй гладко, та зчасом ті криски виходили щораз краще.

А по науці, коли знов помолилися і стали розходитися додому, Оленка чемно поздоровила учителя і пустилася виходити. А вчитель закликав її і, подаючи якийсь маленький пакуночок, сказав:

— Це тобі, Оленко, маленький даруночок, щоб ти не боялася школи...

Оленка вся порумяніла і ледви чутно подякувала, й вибігла з пакуночком з кляси. Перед школою чекав на неї брат Василь. Побачивши в Оленки клуночок, хотів його розпакувати, але Оленка рішуче спротивилася і сказала, що розпакує аж дома при мамі. Зате кілька разів повторювала з радістю, як учитель закликав її до себе і дав їй клуночок. Василько відповів на те:

— Ну, ну! — нині обійшлося тобі добре, бо то перший раз, але пізніше побачиш, як нераз і набереш від учителя...

Але не вірила в це Оленка. Тим більш не вірила, коли дома мати розпакувала клуночок і знайшла там гарну книжечку з образками та цукорки з „Фортуни Нової“. Деж такий добрий учитель міг би її карати! А зрештою Оленка буде чемна.

На другий день учитель написав на таблиці великими літерами: **і, н, о, а**. Він називав букву по букві, а діти повторювали за ним. Оленці чомусь не подобалося таке читання. Вона вже воліла би рисувати. Тому, коли інші читали, вона бавилася олівчиком. Учитель помітив це і по хвилині сказав:

— Оленко, ходи-но сюди!

В Оленки і душа завмерла зо страху. Можливо, що вчитель і битиме... подумала собі дівчинка. Тремтючи приступила до вчителя перед таблицею. Діти перестали читати і ждали з запертим віддихом, що то буде. Та вчитель знов поклав їй руку на головку і приязно, хоч поважно, промовив:

— Оленко, коли всі діти чемні, то й ти повинна бути чемна! Прирікаєш це мені на будуче?..

Оленка не могла промовити слова, але кивнула мовчки головою.

— То йди на своє місце! — сказав учитель. Оленка знову сіла в лавку, рада і весела, що має такого доброго вчителя. О, за його доброту вона відтепер буде найуважнішою ученицею в класі...

Петро Мерчук.

ЧВАНЬКО.

Комедійка в 2 діях.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Микола, Петро, Славко — учні 4 класу вселюдної школи. — Маруся — старша сестра Миколи. — Юрко, Федь, Михайло — хлопці-пастухи.

ПЕРША ДІЯ.

(Кімнатка. Коло столика сидить Микола та й переглядає число «Світа Дитини»).

Ява 1.

Петро: (входить) Ти читаєш книжку?

Микола: (він не вимовляє букву »р«) Ні, оглядаю образки у найновішому числі «Світика».

Петро: А ти вже перечитав його?

Микола: Ще ні. Я щось сьогодні не маю охоти до читання.

Петро: То лиши його, а ходи до Славка то підемо всі три в ліс на малини.

Микола: А вже доспіли малини?

Петро: О, ще й як! Аж слинка тобі потече, як їх побачиш!

Микола: (нерішено) Гм... Та коли я зо Славком не говорю.

Петро: Ов, а то коли ви погнівалися?

Микола: Та сьогодні в школі.

Петро: А то за що?

Микола: Бо я казав, що я є мудріший від нього, а він казав, що ні. То ми за це й посварилися...

Петро: Ну, а на щож ти йому таке казав? Та як ти йому сказав, що він дурніший — то він міг відразу загніватися.

Микола: Він повинен був образитися, бо то що я кажу, є правда. Скажи сам: от хочби таке — хто краще говорить: я чи він?

Петро: Ей, то не гарно так про себе самого говорити.

Микола: (самопевно) Ей, що ти знаєш!.. Чому не гарно!..

Петро: Тай пан учитель в школі казав, що це негарно хвалитися і говорити все лиш про себе.

Микола: Ти так говориш, бо ти також такий, як Славко, заздрісний.

Петро: Чогож я маю бути заздрісний? Я лиш так кажу.

Микола: Заздрісний, заздрісний! Бо ти також дурніший від мене. Та й слабший. Ми якби так пішли оба боротися, то я тебе зараз поборов би. Глянь, які в мене мускули! (згинає руку і показує).

Петро: Ей, з тобою й говорити не можна, бо ти заєдно лиш про себе балакаєш.

Микола: Ти не мусиш слухати цього! Тобі жаль, що ти не є такий сильний, як я...

Петро: От, піду я краще до Славка.

Микола: Иди! Я, як виросту, то буду капітаном, або й генералом. То тоді я й говорити з вами не счочу.

Петро: Ет, (махнув рукою і виходить) пуста твоя балачка!

Ява 2.

Маруся: *(входить)* Чому Петро так скоро пішов?

Микола: *(непривітно)* Бо так хотів!

Маруся: Ой, ви мабуть посварилися оба...

Микола: *(мовчить)*.

Маруся: Та й Славко щось неприходить тепер сюди. Вчора мав прийти позичити собі «Світика» і не приходив, та й сьогодні щось не показується.

Микола: Бо ми погнівалися!

Маруся: А то за що?

Микола: Бо він не хотів признати, що я мудріший від нього.

Маруся: То з Петром ти теж певно за це погнівався?

Микола: Ніби так! Вони оба дуже заздують мені, що я мудріший і сильніший від них.

Маруся: Не заздрісні вони, Миколо, а лиш не люблять певно слухати твоїх теревенів. Бо це дуже негарно, як хтось вічно хвалиться і про себе лиш говорить.

Микола: Я зовсім не хвалюся, я лиш правду кажу!

Маруся: Ну, коли так, то чому ти два роки до третьої класи ходив?

Микола: Бо... бо... бо професор також заздрісний...

Маруся: Ой, приглянься, Миколко, собі краще, а побачиш, що ти такий як всі, або може ще дурніший.

Микола: *(обурюється)* Що, ти смієш мені таке казати?..

Маруся: А хочби ти був навіть мудріший, чи сильніший від інших то говорити самому про те — це негарно. Таке роблять власне лиш дурні. Побачиш, що ти зле на тім вийдеш. Краще позбудься цієї поганої звички, бо...

Микола: Бо що?..

Маруся: Бо дивися: Петро і Славко вже погнівалися з тобою через те.

Микола: То й добре! Я знайду собі кращих товаришів від них!

Маруся: Хіба гірших! Бо всі інші теж покинуть тебе скоро, як ти їм завжди будеш лиш про себе говорити, а їх будеш понижати. Чванька ніхто не любить. А як знайдеться такий, що притакує у всьому чванькові, то хіба лиш тому, що має із того якусь користь.

Микола: Є, що ти знаєш! Я краще знаю від тебе, що маю робити і твоїх рад зовсім не потребу.

Маруся: Но, но, побачимо, як воно буде! *(махнула рукою і вийшла)*.

Ява 3.

Федь: *(входить)* Ти дома?

Микола: Дома.

Федь: Я гадав, що ти на малинах, бо Славко і Петро пішли туди.

Микола: Е, я з такими, як вони, не товаришую. Вони дуже дурненькі.

Федь: Та то правда! Що ти — то не вони!

Микола: *(радісно)* О, о! Відразу видно, що ти мудріший і вмієш все по правді сказати...

Федь: Певно... А я хотів — може б ти позичив мені свого ножа. Я гоню корови пасти, то ми будемо там бавитися в «Небо і пекло»...

Микола: Чому ні, позичу... А може б і я пішов з вами?

Федь: Добре! А візьми зі собою трохи цих солодких медяничків.

Микола: Певно, що візьму.

Федь: То дуже добре! Хлопці будуть тішитися, як тебе побачуть.

Микола: Я буду вашим отаманом, правда?

Федь: Отаманом?.. Ну, певно, що так! Ти ж одинокий надаєшся на це.

Микола: *(радісно)* Правда? О! Я то все кажу... О, коби так тепер Маруся почула, як то мене мудрі люди поважають!

Федь: Пожди, вона буде бачити. Ти маєш ще тую корону, що її мав, як був за Ірода на ялинці в школі?

Микола: Маю!

Федь: То йди принеси! А я зараз вертаюся *(виходять оба в протилежні сторони)*.

Ява 4.

(Микола по хвилі вертається, з короною на голові, а в руках держить течку. Відтак входить Федь і Юрко з великим кошиком).

Федь: Є корона? Добре! Сідай в кошик, а на голову заложи корону. А ми понесемо тебе як правдивого отамана. Маруся в городі — бачитиме! А медяники — є? *(побачив течку)* О, є! Добре! *(бере)*.

Микола: *(сідає до коша, радісно)* Ви мудрі хлопці! Ви одинокі, що вміли оцінити мої здібності! *(Федь і Юрко виносять його з кімнати)*.

(Кінець першої дії).

ДРУГА ДІЯ.

(Пасовисько. Пастухи посідали кругом, оподалік Микола в кошику).

Ява 1.

Юрко: Ну, подавай, Федю, тоті медівники, то перекусимо трошки.

Федь: *(подає йому течку)* На, діли!

Юрко: Меншому менше, більшому більше! *(Розділює медівники, даючи всім крім Миколи, а собі бере найбільше)*.

Микола: А мені? Я теж зголоднів уже.

Юрко: Тобі, як отаманові, не випадає їсти разом з нами. Ти сиди гордо в кошику і розглядайся уважно, що роблять корови. Тоді ти справді виглядатимеш, як сотник, що розглядає уважно поле бою...

Микола: Чи так, Федю?

Федь: Ну, так! *(усі їдять і роблять вдоволені рухи головами)*.

Юрко: А ти, Михайле, оповідай нам зараз про того Павлуся, що то за сестрою до татар їздив. Ти не докінчив учора цього розказувати.

Микола: Пождіть, я буду вам щось оповідати. Я вмію краще говорити, як Михайло.

Юрко: Направду краще?

Микола: Ну, розуміється! Та це ж хочби і по моїй поставі це видно... *(робить бундючну міну)* Ти повинен знати, що кращого бесідника як я, нема в селі певно!

Юрко: Ну, то оповідай вже що, тоді побачимо!

Микола: *(відкашельнув)* Я вам оповім одну гарну казку. *(думає хвилю)*
І... е... То був собі дід і баба. Дід мав сина, а баба дочку...

Ні, то властиво баба мала сина, а дід мав дочку... От каже раз дід до свого сина... О! я вже нагадав собі: то таки дід мав сина, а баба мала дочку...

Юрко: Е, ти не знаєш! То було так: син мав діда, а дочка мала бабу...

Микола: *(ображено)* Що, я не знаю?... Ти сам не знаєш. Я знаю все!

Юрко: Як ти все знаєш, то скажи мені: Чому море є солоне?

Микола: Ну, бо... бо в морі живуть оселедці, а оселедці прецінь є солені. То від них і море... *(усі голосно регочуться)*.

Юрко: Але ж бо ти, Миколо, дурненький!..

Микола: *(набундючений)* Я тобі зараз покажу, як хочеш!

Юрко: Та - ак?

Микола: Побачиш! Поглянь, яка в мене сила! *(показує мязи на зігнутих рамени)*.

Юрко: Ну, то ходи, попробуємо. Поборемось! *(Борються. Юрко кидає по хвилі Миколу на землю. Всі голосно сміються)*.

Микола: *(встає)* Це було »без обмивку«. То я мав побороти, але тобі це так лиш трапилось...

Юрко: *(глумливо)* То тобі Господь »без обмивку« січки замість розуму до говови дав...

Федь: *(сіпає його за рукав, на боці)* Дай спокій! Хай собі чваниться, ми притакуймо, бож він може все нам виносити медяників і цукорків та коров нам буде доглядати.

Юрко: Я і медяників не хочу і не хочу слухати дурних теревенів того чванька. Він про ніщо інше не вміє говорити лиш чваниться своїми здібностями. Я не терплю таких чваньків!.. *(Недалеко чути гавкіт собаки)*.

Михайло: Ой, втікаймо за потік, бо посесорів пес біжить сюди... *(всі три тікають. Микола теж хотів тікати, але зашпотався і впав та зо страху швидко накривається кошиком)*.

Ява 2.

(Входять: Маруся, Петро і Славко).

Славко: Він десь тут є, бо між тими трьома його не було...

Микола: *(виставляє зпід кошика голову)*.

Маруся: О! ти тут?

Микола: *(встає)* То ви?.. А собаки нема?

Маруся: Ні, ми його прогнали... А тамті навмисно втекли і лишили тебе самого.

Микола: *(погрожує п'ястком в їх сторону)* О, я їм покажу!..

Маруся: Я чула, що говорив до тебе Юрко... Бачиш тепер, що чванька ніхто не любить. Федь притакував тобі, бо мав користь із цього. Але Юрко, бачиш, хоч їв твої медівники, то насміхався із тебе і ще був би бив, якби не ми. Тому раджу тобі: покинь чванитися! Не хвалися ніколи перед ніким своїми здібностями, хочби ти й справді мав які здібности, а тоді знов матимеш товаришів. Інакше кождий буде сміятися з тебе. Знай, що зарозуміла чванькуватість — це дуже погана хвороба і з неї треба самому старанно лічитися.

(Заслона спадає).

Вуйко Ромко.

Весела байка
Любий брате, —
Та правди в ній
Найдеш! багато!

5. Нічна пригода.

Дорогою гудці вчилися
Заспівати „много літа“:
„Хай живе нам пан бурмістер
Тай усенька його світа!“

Тай „вічную пам'ять“ також
Треба вміти заспівати,
Хоч хай не буде потрібне,
Та на всяке треба знати...

По дорозі їли жваво,
Що хто де лиш міг зарвати;
Голод вже не докучав їм,
Лиш журились де муть спати.

Треба пошукати місця,
Щоб спочити аж до дня,
Бо що було б, якби часом
В ночі буря надійшла?

Та на щастя недалечко
Хитрий кіт знайшов смереку,
Що від вітру і від бурі
Всім давала безпеку.

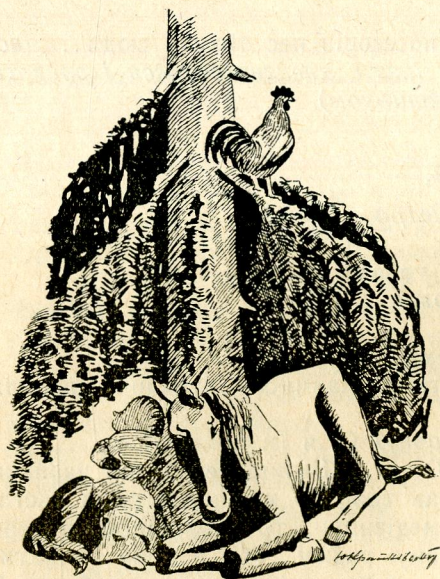
Втішились, що вже безпечно
Пересплять ту темну ніч
І ніщо вже не зжене там
Сну із їх зморених віч.

Кінь лягає поміж зіллям,
Пес присів поміж корінням,
А вже на саміський пеня
Сів диригент селезень.

А на мох Мурлика ліг,
Півень скаче на нічліг
На галузку вже ось тут —
І чува, бо він когут...

Раді по своїй дорозі
Громада пісні співала,
Аж минув день на мандрівці
Й темна нічка вже настала.

Ролію грає він свою,
Розбудив усіх зо сну,

Запіявши, як що-ночі,
Вже не закриває очі, —

Лиш говорить: „Гей, позір,
Хай встає і птах і звір,
Бо зпереду, трохи вправо,
Дивне світло там заграло...“

„Ходім, може захист
Кращий там знайдем,
То вже й цілу днину
Там ми відпочнем...“

„Ходім!“ — каже селезень,
І втирає дзюб об пень.

„Ходім!“ — загули отут
Всі на те, що рік когут.

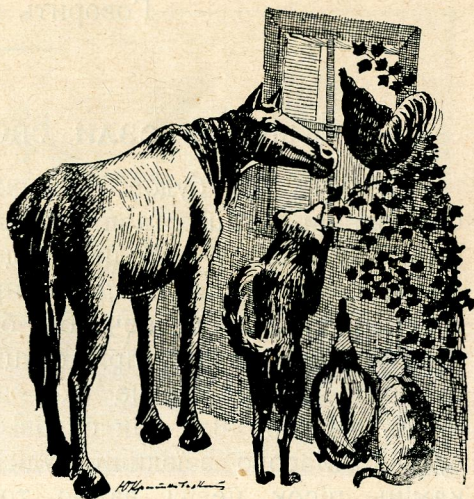

Стали поступати вважно
І пройшли так кроків сто,
Аж те славне товариство
Якусь хатку там найшло.

Хатка вже старенька
На поляні в лісі,

На горі видніє чорний
Комин там на стрісі!

А з хатки тієї,
То ява — не сон:
Бє світло яркее
Із усіх вікон.

Підійшли ще ближче
До тої хатини,
Й дивляться цікаво
Всі до середини...

У хаті довкола
Є столи і лави,
А на столах бачать
Всякі смачні страви.

Ба, видко й напитки
Усякі в пляшках,
Зробилось приємно,
Усім в печінках.

Найперший говорить
Відважний когут:
„Погляньте, то люди
Сидять собі тут!“

„А на столі тамки,
Світику хороший,
Крім страв я ще бачу
І копицю грошей...“

„Скажи ж“ — пес каже,
„Нехай я знаю,
Бо я вже добре
Не добачаю“,

„Що ті дивні люди
Всі роблять ось тут“?...
„Зараз вам скажу!“ —
Говорить когут. (Далі буде).

І ми вивезли своїх десять тачок...

Роботи при будові будинків дуже цікавлять дітей. І хоч на будівельній площі ставлять таблицю: **„Чужим вступ заборонений“**, то дітвора завжди найде нагоду зайти туди, щоб поглянути: як то виглядає праця при будові. Ясна річ, що діти зацікавилися теж розпочатою будовою магазинів **„Подільського Союзу Кооператив“** при стації Денисів-Купчинці. Скоро спостерегло цікаве дитяче око, що роботи при тій будові йдуть якось інакше, ніж при будові хати, чи стодоли в котрогось із сусідів. Масово заїздили туди фіри з дооколичних сіл і везли: камінь, пісок, цеглу, вапно, тощо.

Левко Білий, що вже ходив до школи, начислив одного разу 19 фір зі Соснова, які привезли на будову пісок. На одній фірі приїхав в товаристві свого батька Юрко Лазарко, Левків ровесник. Хлопці скоро познайомилися і Левко довідався від Юрка, що пісок привезено аж з Раківця, підгаєцького повіту. Привезли його по добрій волі. Ніхто нікому не платить за підводу, бо ж це на будову кооперативних магазинів. А там приїхав інжинір, вимірів та зазначив плян магазинів і почалося копання ровів для підвалин.

Що днини приїздили та приходили громадою нові люди з дооколичних сіл та бралися щиро копати і вивозити землю. Робота йшла охоче, одні переганяли других.

Зрозумів Левко, що це не наймлені руки працюють. Не за гроші копають вони рови так пильно.

І дійсно: **„Подільський Союз Кооператив“** запросив до почесної роботи копання ровів для фундаментів під кооперативний магазин чоловічих людей з усіх дооколичних сіл, а саме: Виділи Читалень, Надзірні Ради Кооператив, свідоме, зорганізоване жіноцтво та молодь, призначуючи їм для цієї роботи окремі дні.

І тому кожного дня працювали що раз то нові люди раді-

ючи, що їм припала честь класти підвалини під будову кооперативного збіжового магазину.

Зчерги прийшли копати рови члени Ради „Жіночої Громади“ з Купчинець.

Червнева жара заливала краплистим потом чола поважних жінок, що, жартуючи, невтомно викопували землю з означених місць. До вивожування землі тачками ставали поважні господарі, а жінки

означували кожному, скільки тачок має вивезти. Найстарші вивозили по десять а сильні чоловіки зазначували собі вивезти по 30-40 а то й по 50 тачок землі. Коли сонце підійшло так високо, що тінь людини бігала при ногах наче маленький песик, робота ставала.

Левко, Таля і Степанко при праці.

Спрацьовані жінки

пішли спочити в тіни дерев, покинувши заступи й тачки.

За хвилину з'явилися на їх місце діти, а найстарший Левко дає приказ - заохоту: — „І ми теж вивезім своїх десять тачок землі!“

І вмить маленькі руки взялися до заступів, а за кілька хвилин наповнено тачки землею.

Однак з вивезенням пішло дещо трудніше. Спершу котилися тачки без труду, але в місці, де кінчилася дошка, положена для переїзду, сила Левка, що став при тачках „моторовим“, була за слаба, щоб піпхати тачки вперед. В ту хвилину приходили йому в поміч товариші праці: Таля скріпляла силу Левка, попихаючи його в спину, а малий Степанко покручував дзвонами колеса від тачок. В цей спосіб поборювали тягар землі, викочували тачки з ями і вдоволені висипали землю на купу.

Так працювали вони через цілу годину полудневого спочинку старших.

Червнєве сонце сердечно цілувало їх розпалені та нічим неослонені голівки, а піт краплями виступав на личка малих

робітників. Але вони не пристанули, докіль не викопали повзятої постанови. Останні тачки вже на горі.

Діти присіли припочити, а Левко каже з тріумфом:

— Ось і наша праця зроблена! І ми своїх десять тачок землі таки вивезли!

І лишилася дітям памятка на ціле життя, що й вони працювали при будові кооперативного магазину П. С. К., який красується при стації Денисів-Купчинці, як доказ, що український нарід бере свої господарські діла в свої власні руки.

Іванна Блажкевич.

ЧИ ТО ПТАШКА ТАК ЩЕБЕЧЕ...

(Повакаційна пісня на арію: »Гей, зацвила черемшина«).

Чи то пташка так щебече
Серед піль і серед нив?
Гей, а гей! серед піль і серед нив?
Ні, то в нашій любій школі
Вже дзвінок нам задзвонив,
Гей, а гей! вже дзвінок нам задзвонив!

Збираймося, діти, в школу,
І великі і малі,
Гей, а гей! і великі і малі!
Ще до вчора ми гуляли,
А сьогодні — школярі,
Гей, а гей! а сьогодні — школярі!

Ще до вчора в полі, в гаю,
Ми літали як пташки,
Гей, а гей! ми літали як пташки!
А сьогодні всіх до праці
Кличуть любі книжечки,
Гей, а гей! кличуть любі книжечки!

Юра Шкрумеляк.

Авенір Коломиєць.

Суд над осою.

(Б А Й К А).

Кінь, людина і бджола змовилися раз, щоб засудити й укарати осу. Гарного літнього дня зібралися всі троє у лузі над річкою.

— Судімо скорше, судімо скорше! — говорили навипередьки всі троє.

Кінь дуже нетерпеливився, бо бачив під ногами гарну пашу. Він намовляв людину, щоб навіть узагалі не судити оси, а просто видати присуд і відразу виконати його. Бджола також дуже спішилася, бо луг, як прегарний килим, пишався тисячами, квіток, а в соняшному повітрі нісся чудовий запах меду.

І кінь і бджола хотіли відразу присуду і то найгострішого, бо вважали осу за таку нікчемну і злісну муху, понад яку нема хіба жадної мухи в світі.

— Розчавити її! — говорив кінь. Так її розчавити, щоб і мокре місце по ній не залишилося.

— Знищити її гніздо! — сердито бренила бджола. — Вигубити всіх ос, на світі разом з їхніми дітьми!

— Негайно! — тупав ногами кінь. — Сідай, людино, на мене! — Поїдемо, знищимо!

І хто зна, чи не помчали б усі трійкою нищити ос скрізь, де вони тільки є, коли б, як на тее, звідкіль не взялася сама оса. Почувши, що мова про неї та ще й така сердита, оса зробила кілька кругів над трійкою своїх суддів, опустилася нижче і враз сіла недалеко на галузі лози.

— Добрийдень! — пробзичала оса.

Кінь, людина і бджола озирнулися туди й остовпіли.

— Чую, що про мене йде бесіда, — промовила лагідно оса. — А чи можу знати: чим я заслужила собі на таку честь?

— Ах, ти негіднице! — забренила над осою бджола. — Маєте її, вона ще сміє питати! Ти може не крадеш із наших вуликів меду?

Затупотів перед осою і кінь.

— Ти мене, коня, за що жалиш своїм їдким жалом? Ти знаєш, що як одного разу мене кілька отаких жовтих негідниць, як ти, пожалило — то я мало не згинув у дорозі!

— Ну і я також — почала говорити людина, — маю до тебе, осо, жаль. Скільки то разів ти мене і моїх дітей ужалила в руку, в ногу! Ти псуєш у мойому садку солодкі грушки, бо вигризаєш у них дірки, що потім тих грушок ані продати, ані з'їсти. Через те, ми рішили тебе знищити!

Це останнє слово гукнула людина так грізно, що оса аж злетіла у воздух, але за мить знову сіла і спокійно запитала:

— А хто ж вам дав право мене знищити, мої панство? Га?

— Ми! Наш присуд дав нам право! — гукнули згідно всі троє.

— А! То ви значить — суд? — сказала трохи здивовано оса. — То, значить, ви мене судили?

— Так, судили і засудили!

— Ну, знаєте, — і оса так бзикнула, наче б злобно посміхнулася, — я ще не чула про такий суд, на котрому не було б того, кого судять... Дивна це річ! Коли б ще серед вас не було людини, ну то так. Але ж тут є людина!

І оса почала говорити до людини!

— Людино, чи ти дозволила б, щоб який небудь людський суд судив тебе і щоб тебе не покликав на розправу? Що?

Змішалася людина і трохи навіть застидалася. Оса мала рацію, бо на суд завжди кличуть винуватого.

Кінь і бджола, які ніколи з судами не мали діла, не знали, що на це сказати і ждали, що скаже людина.

— Так, воно правда! — промовила врешті людина, — на суд треба було винуватого покликати. Треба було покликати осу...

— Що ви говорите! — заметушився кінь. — То ви ще готові сказати, що і наш присуд не є важний?

— Яке там значіння: чи є винуватий на суді, чи його нема! — іритувалася бджола. — Адже саяк чи так — то присуд був би той самий.

— Це невідомо ще! — обережно заявила оса.

— Як то — невідомо? — забурчала крильцями обурена бджола. — Все відомо! Не може бути іншого присуду! Може ви хочете ще наново суд розпочати?

Людина почухалася в потилицю.

— Та воно так виглядає...

— Я є! — гукнула вдоволено оса. — Жду! Зачинайте! (Далі буде).

МУХА В СІТИ ВПАЛА.

І шумить, деркотить, павук сіти пряде, —
Ой, тікайте, мухи, з хати, бо вам лихо буде!

Знов брентить і гуде, муха павуку грозить:
„Забирай-но свої сіти, бо пірву їх в одну мить!“

Зашуміло, загуділо, муха в сіти впала,
Не пірвала вона сітей, ноги замотала.

То ж проситься і молиться: Пусти, павученьку,
„Ми ж сусіди, жиймо взгоді, подай ми рученьку!..“

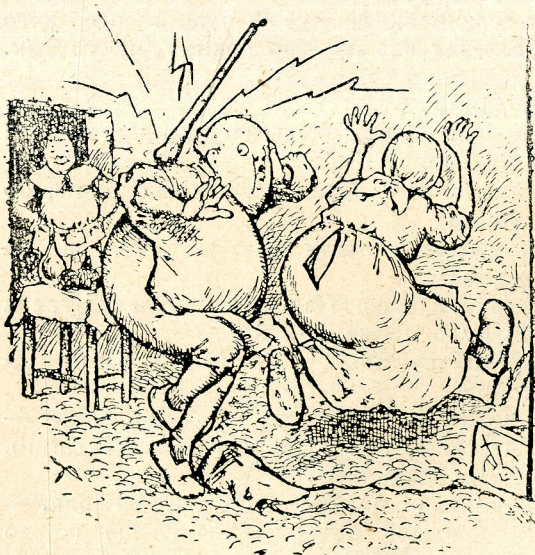
Зв'язав мусі павук ноги, хоч вона ридала...
„Мушу тебе покарати! Пощо сіти рвала?“

Володимир Швак.

**ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ —
ЩОБ ВАМ „СВІТИК“ ІШОВ У ХАТУ!**

ДЕ Є ОСЕЛ - ЗЛОТОСИП?

(Скриванка).

Казку братів Грімів*)
Вже знаємо всі ми:
Вийшли три брати
З рідної хати
Долі шукати
В далекі світи.

Два вертались в хату,
Й що вдалось придбати,
Коршмар їм покрав,
Та вибиє злодюгу
»Кий - самобий« туго,
Коршмар все віддав.

»Столик - страводай« є,
Та знову немає
Славного осла,
Того »злotosипа«...
Певно травку щипа...
Тож шукайте — раз - два!
Я. Вільшенко.

*) Хто з Вас не читав цієї казки — то нехай спровадить собі книжечку
„Казки братів Грімів« видання »Світа Дитини«. — Ціна 60 сот.

Петро Вірний.

Мандрівка по рідних фабриках та установах...

(Зі щоденника свідомого школярика).

6. Товариство „ДНІСТЕР“.

Це літо перебули ми, як звичайно, на Підгір'ї у тітки, себто в мамі Олесь. При кінці вакацій верталися ми до міста і Олесь з нами, бо він буде вже ходити до гімназії у Львові. У вагоні чули ми, як подорожні журилися, чи їх там хто у Львові не обікрав за час їх побуту на літниську. А наш батько сказав: «Ми не журимося такими справами, бо ми обезпечені від влому і крадежі в Товаристві «Дністер». — «Треба і мені обезпечитися» — сказав Олесів батько. «Таки піду завтра й обезпечуся не тільки від крадежі і грабунку, але й від огню».

Чуючи таку розмову, цікавий Олесь почав знов ставити батькові різні питання: що це «Дністер», як він обезпечує і таке інше. А мій батько сказав:

«Дністер» — це українське Товариство Взаїмних Обезпечень, засноване ще в 1892 році, з тою метою, щоб обезпечувати нерухоме і рухоме майно своїх членів від пожежі, крадежі і влomu. А треба вам знати, що колись обезпечення від огню не було для всіх обов'язкове, так, як нині. Дбайливі люди обезпечувалися добровільно в різних обезпечених товариствах. Але всі ті товариства були чужі і тому наші люди не мали до них великого довіря й не радо обезпечувалися. Через те, розуміється, понесли величезну шкоду, бо коли огонь спопелив хату і дорібок, господар не мав ніякої помочі, бо не був ніде обезпечений. Що б зарадити тому лихові, наші свідомі люди заснували в 1892 році українське Товариство Взаїмних Обезпечень «Дністер». Маючи своє рідне товариство, всі українські господарі почали обезпечуватися в «Дністрі» і від тоді вже не понесли таких шкід. Бо на чім полягає звичайне обезпечення дому від огню. Господар зголошує, що хоче обезпечитися. Товариство висилає свого урядника і він оцінює дім господаря. Коли оцінить наприклад на дві тисячі злотих, то на випадок, як той дім згорить, Товариство виплатить господареві дві тисячі і він зможе зараз поставити собі такий самий дім. Та щоб дістати те відшкодування, властитель дому вплачує до Товариства невелику вкладку (премію) річно або піврічно, а висота її залежить від суми обезпечення. І власне все добродійство обезпечення полягає в тому, що властитель може заплатити

тільки навіть одну премію, наприклад кілька злотих, і вже на випадок пожежі дістане цілу суму, дві тисячі, коли дім згорів уже по вплаченні першої вкладки.

»То справді мудро видумано!« — сказав Олесь. — А чому кажеться: Товариство Взаїмних Обезпечень?...»

»Взаїмних« кажеється тому що: тут властители обезпечують наче себе взаїмно — значить: один другого обезпечує. Товариство тільки організує ту взаїмну обезпечу тим чином, що збирає ті малі вкладки від багатьох властителів домів і виплачує з зібраної суми обезпечення тому, хто погорить. Наприклад, коли тільки двісті властителів зложить по 10 злотих вкладки, то вже є дві тисячі і їх дістає той хто погорів, раз один, а раз другий. Тому запобігливий властитель радо обезпечується, бо знає, що сьогодні він своєю вкладкою поміг другому в нещасті, а колись і сам може зазнати тої помочі від інших.

»Тепер розумію!« — сказав Олесь. — »То десь багато людям поміг у той спосіб »Дністер« у нещасті?«

»О, певно! Досить сказати, що Товариство »Дністер« уже по кількох роках свого існування мало понад тисячу агенцій по селах і містах, які збирали обезпечення, і виплатило за той час мільйони відшкодувань та так запобігло великим втратам, які малиб властители на випадок, якби не були обезпечені. Около триста тисяч властителів обезпечив »Дністер« від пожежі.

»А чи й нині можна обезпечуватися в Дністрі?« — запитав Олесь.

»На жаль по війні »Дністер« мусів обмежити свою діяльність, бо вийшли нові обезпеченеві приписи. Держава сама почала примусово обезпечувати будинки від огню через своє товариство і тоді »Дністер« мав право обезпечувати тільки третину вартости будинку. Згодом і це право йому відібрали. Але »Дністрові« залишилося право обезпечувати від огню всякі хатні і господарські рухомости, а також худобу, пашу, збіжжя, товари і будинки вільні від примусового обезпечення. Отже наші люди можуть і повинні обезпечувати те все в своїм Товаристві »Дністер«. Крім того »Дністер« обезпечує від крадіж і влому та від грабунку на подібних засадах, як і від огню. І з того повинні користати всі наші люди, знаючи, що коли вплатають правильно обезпеченеву премію, то в разі нещастя дістануть відшкодування. От, наприклад цього літа у вашім містечку погорів один міщанин, то від державного товариства дістав відшкодування за дім, а з »Дністра« дістав відшкодування за всі річи, які погоріли в домі, бо ті річи він обезпечив у »Дністрі«. А ми тому два роки дістали відшкодування, коли нас обікрали, бо ми завжди обезпечені в »Дністрі« від крадіж.

»Але я чув, що »Дністер« приймає також ощадности« — сказав я.

»Так, Петрусю, »Дністер« є не лиш Товариством Обезпечень, але і Кооперативним Банком, який приймає ощадности, навіть найдрібніші на вкладкові книжечки. Цікаве при тому, що кожного року »Дністер« вильосовує між своїх щадників нагороди в сумі від 25 до 100 злотих для заохоти щадити. Цього року один мій знайомий виграв нагороду сто злотих і відразу дописав собі ту суму до ощадностей, так, що вони зросли не тільки відсотками, але й нагородою.

Так розмовляючи про »Дністер«, ми доїхали до Львова і всіли до трамваю. Коли переїздили вул. Руською, батько сказав: »Подивіться на наш »Дністер«! Це той великий будинок під числом 20«. (Далі буде).

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: НАЙНОВІШІ ЧАСИ.

6. Упадок новітньої Української Держави.

Після героїчних зусиль українських армій у 1919 р. наступив не менше героїчний, хоча ще сумніший, 1920-ий рік. Вже при кінці 1919 року Придніпрянська Армія — як ми сказали в попередньому уступі — опинилася в Польщі, де її інтернували по таборах, наче полонених. Тільки частина, під проводом ген. Омеляновича-Павленка, пішла в запілля ворога і непокоїла його цілу зиму на 1920 рік та накоїла йому багато шкоди. Цей Зимовий Похід — це один з найбільших подвигів новітньої української армії. В Зимовому Поході взяло участь також трохи галичан. А вся, загалом, Галицька Армія залишилася і на 1920 рік на Україні. Була вона ослаблена головно страшною пошестю тифу, від якої померло багато, понад трицять тисяч галичан, а майже всі стрільці і старшини перебули тую пошесть. До Галичини не могла Галицька Армія вертатися, бо тут була б уся опинилася в таборах полонених, а на Україні не мала тоді вже сили воювати ні з большевиками, ні з російською армією Денікіна. Тому заключила найперше порозуміння з Денікіном, з яким разом мала наступати потім на большевиків.

З Денікіном у союзі пробула українська армія до лютого 1920 р., а в тому часі насунули на Україну свіжі сили большевиків. Вони виперли армію Денікіна з України і його армія забралася на кораблях через Чорне Море і втікла в світ. Тоді Галицька Армія мусіла увійти в подібне порозуміння з большевиками. Весною 1920 р. большевики перемінили три корпуси Галицької Армії, здеятованої пошестю, на три бригади і післали їх на протипольський фронт. Та недовго воювали галичани поруч з большевиками. Тієї весни в квітні влада Української Народньої Республіки заключила з Польщею договір і на підставі того договору польська й українська армії рушили в квітні проти большевиків. Галичани не хотіли воювати з братами-придніпрянцями і тому зараз, як тільки польська армія і частини придніпрянської армії опинилися на Україні, галичани обернули свою зброю проти своїх „союзників“ — большевиків. Галичани влекши-ли тим чином становище польської й придніпрянської армії.

Та не вийшло це галичанам на добре, — не сповнило це діло їх надій. Большевики виловили зараз багато галичан, головно старшин, що були в большевицькому запіллі, і одних повбивали

а інших позасилали далеко на північ у Московщину та аж на Соловецькі острови, де вони всі погинули у великих злиднях.

Так покарали большевики галичан за „зраду“. А тих галичан, що виступили збройно проти большевиків і бажали злучитися з придніпрянськими братами, польські війська окружили і розбрóили та майже всіх повезли в табори полонених.

Польська армія разом з придніпрянською здобули в травні 1920 р. Київ, але не пробули там довго. Большевики небавком виперли їх з Києва і з України, так, що вже при кінці липня 1920 року большевики не тільки зайняли знов усю Україну, але й рушили на Польщу. На півночі підійшли вони в серпні аж під саму Варшаву, а на півдні — в Галичині — дійшли аж під Львів і по Дністер. Над Дністром і на Покутті займали фронт проти большевиків придніпрянські українські частини, а з ними була ще невелика частина Галицької Армії. Цій частині Галицької Армії загрожував польський полон і тому галичани, під проводом ген. Кравса, перейшли літом 1920 р. через Карпати на Закарпаття, де чеські війська їх роззбрóили і повезли до таборів у північній Чехії.

Так сумно закінчилися змагання славної і хороброї Української Галицької Армії. Бувшого Начального Вождя У. Г. А. ген. Мирона Тарнавського, полонено вже під Рогатином — літом того року — і також відвезено до табору полонених у Тухолі, де він перебув ще потім якийсь час*).

Тимчасом польським військам, що в липні 1920 р. мусіли відступити аж під Варшаву, наспіла з заходу, з Франції, велика поміч з амуніцією і военним приладдям і польська армія у серпні відкинула большевиків аж за Збруч. Тоді теж заключила Польща з большевиками перемир'я і почалися мирові переговори в прибалтійському місті Ризі, столиці Латвії.

Тепер у розпучливому становищі опинилися українські придніпрянські війська. Вони ще довший час воювали з большевиками і навіть зайняли були в вересні шмат України за Збручем. Але вони були здані на свої власні вже невеличкі сили. А тимчасом большевики, маючи перемир'я з Польщею, перекинули всі свої сили на український фронт і скоро відкинули українську армію за Збруч до Галичини. Тут роззбрóили останки української армії поляки й осадили їх так само по таборах, для полонених. (Каліш, Тухоль).

Так закінчився для Української Держави і її військової сили нещасливий 1920-тий рік. Коли ще при кінці 1919 р. були

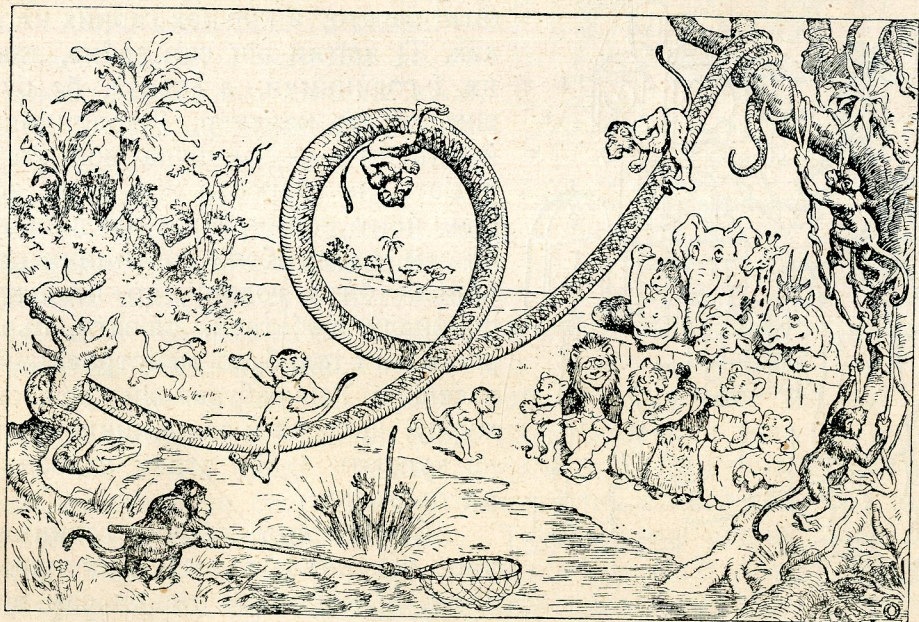
*) Про генерала Мирона Тарнавського, що помер 29. червня 1938 року, напишемо окреме оповідання в листопадовому числі.

надії на віднову боротьби за волю України, то тепер і ті надії ослабли. Уряд Української Народної Республіки (Директорія) і Уряд Західної Области Української Народної Республіки (Галичина) опинилися за кордоном на еміграції — перший у Польщі, а другий у Відні. І хоча ще й по 1920 році були на Україні спроби боротися з большевицьким наїздником — про які розкажемо окремо — то всеж 1920 рік треба вважати закінченням правильної боротьби за визволення України. Про головні причини неспіху тої боротьби напишемо окремо.

ЩО ЗА ДИВО?..

Гляне хто на ту картину
І спитає: Що за диво?
Лиш послухайте, я скажу, —
Але коротко і живо.

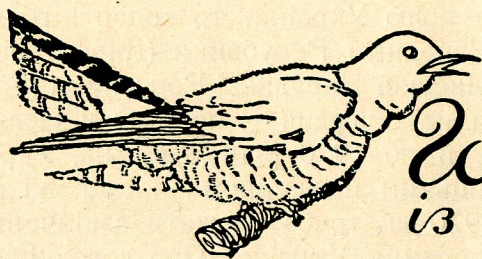
Бачите якісь тут штуки,
Виглядає цирк неначе, —
По давуні, мов по линві,
Штукар один з другим скаче.

Так! То цирк є африканський!
Видно тут усякі штуки:
На вужі, в воді й на шнурах —
А „публика“ плеще в руки...

Та скажіть, які то звірі
Є тут тими штукарями, —
А які там сіли збоку
І є тільки глядачами?..

Замітка: Назвіть усі звірята, які бачите на тім образку і пришліть цей список wraz із загадками. За добрі відповіді буде вильована премія.

Годинник із зозулею.

(ПЕРЕКАЗ).

Діялося це давненько вже, ще тоді, коли не було на світі годинників із зозулею, себто, таких, що кожную годину вичисляють голосом зозулі: „Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!“ ...

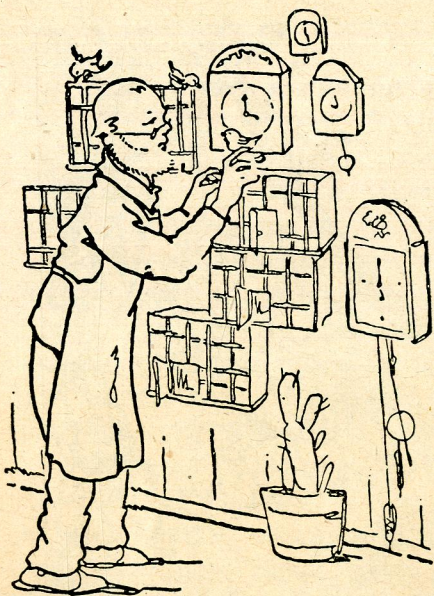
Жив тоді в одному швейцарському селі старенький годинникар, який ціле своє життя тільки годинники робив і з того жив. Крім годинників любив ще й пташат маленьких і їх тримав він у своїй скромній робітні багато, в кількох гарних клітках. Ті клітки він сам робив, так, як і годинники, з дерева, бо був він добрий майстер. І годинники й пташата — це була вся його радість на старости літ, коли всі рідні йому повмирили і він лишився сам у хаті. Коли годинники починали бити годину, то пташата починали щебетати, співати, цвірінкати і тоді було майстрові найвеселіше. Тоді забував він про свою журбу, що вже й годинників люди не купують і він ледви заробляє на прожиток.

Одного дня побачив годинникар, що нема в хаті ні кришки хліба, ні муки. Не тільки сам він

голоден, але й своїм пташатам не має що дати їсти. Тому повідчиняв клітки і сказав пташатам:

— Летіть, мої милі, на волю, куди хочете, і дбайте про себе, бо я вже не маю вас чим годувати...

Пташата повилітали з кліток, посідали несміло на відчиненому вікні, а потім злинули в широкий світ. Тільки одна пара зябликів не відважилася летіти в світ і радіти свободою. Зяблики посідали на дереві, таки під хатою, і почали радити:

— Шкода старого годинникара! Та ж нам було в нього дуже добре! Годував нас і доглядав і від небезпеки всякої хоронив. Мусимо йому якось допомогти. Тільки не знати як? Треба пошукати і запитати когось мудрішого...

— Може зозуля буде знати раду? — сказав один зяблик — Вона літає по світі, то багато досвіду має. Полетимо до неї, порадимося!

Насилу віднайшли зозулю, що якраз прилетіла звідкись до гнізда, і розказали їй у чому річ.

— Думаю, що як я полечу до вашого годинникара, то вже впаду на якусь мудру думку! Тільки тепер не маю часу, мушу знести одно яєчко і не можу лишити його на пропаще — сказала зозуля.

Тоді сказала зябличка: —

— Прошу дати своє яєчко мені під опіку, я його висиджу!

— А, коли так, то добре! — сказала зозуля і полетіла до годинникара. Відразу сіла на вікні, бо воно було ще відчинене і побачила, що до годинникара прийшов якраз якийсь знатний пан.

— Хотів би я купити в вас годинник! — сказав панисько — але між тими, що тут бачу, нема для мене відповідного. Я хотів би мати особливий годинник, якого ще ніхто не має...

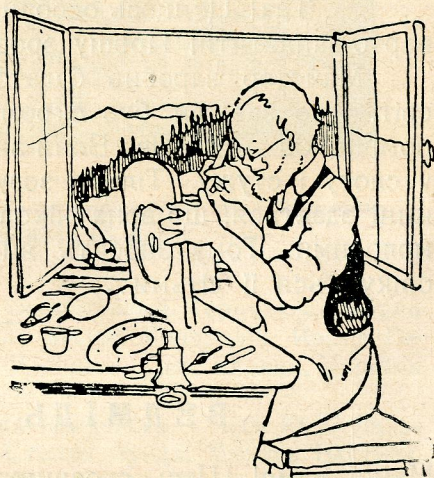
— Буду старатися, пане, зробити щось таке для вас — сказав сумно годинникар, коли пан відходив з хати. А потім спер голову на руках і тяжко задумався та зажурився. Він-же намайстрував за свого життя стільки тих годинників, що вже й годі видумати щось нового... Та все таки рішив щось робити. Підняв голову і нагло побачив на вікні зозулю. Дуже здивувався, бо цей полохливий птах ніколи не сідає близько людини, а ще до того на вікні!

— Ох, зозуле, коли б хоч ти мені щось допомгла! — зітхнув старий майстер і несподівано почув відповідь:

— Я власне тільки тому прилетіла, щоб тобі допомогти!

— А як думаєш допомогти? — запитав недовірливо старий майстер.

Та в тій хвилині почали всі годинники вибивати годину. Зозуля скочила в одну скринку, де ще не було машинерії, ви-

ставила головку крізь отвір, де мали бути стрілки, і почала кликати: „Ку-ку! Ку-ку! Ку-ку!“... стільки разів, скільки годин вибили годинники.

— Думаю, що того досить! — сказала зозуля. — Тепер ти сам уже додумайся!...

І полетіла.

Коли за кілька днів прийшов до годинникара пан, майстер показав панові новий годинник і просив ждати на годину. Коли дійшла дванацята, в дверцях годинника під стрілковим щитом, показала гарна деревляна зозуля і почала кликати своє: „Ку-ку“. Повторила дванацять разів і сховалася.

— Так! Це щось особливе! — втішився панисько. — За це варто заплатити! Прощу зробити мені ще сто таких годинників!

Майстер заробив багато грошей і став славний на цілий світ. Але завжди був скромний і не забував про своїх любих помічників — птахів. Вони знаходили в нього завжди порятунок у слоту і стужу. Тільки зозуля від тоді дуже згорділа. Їй і до нині здається, що вона ніколи „не має часу“ опікуватися своїми молодими. Тому зносить яйця в чужі гнізда — й інші птахи опікуються її дітьми...

Марія Евеліні.

ВЕДМІДЬ ЧИ МИШКА?...

Мамо! мамо! Щось страшного!
В полі, коло оборога,
Я ведмедя бачив вчора —
Мусить бути десь печера.
Алеж, сину, чи можливе?
Щож робилиб в нас мисливі?
Може вовка ти узрів
І сказати це хотів. —
Справді, мамо, — хлопець каже,
Почекай, вовчище враже, —
Дам тобі научку бити,
Як в село аж заходити!
Може, сину, — каже мати —
Це не вовк, а пес кудлатий,
Що сусід його тримає?

Часто в поле він тікає...
Справді, мамо, — може пес!..
Між хатками таки щез, —
Очі люті, хвіст і ноги...
Коло наших оборогів, —
Сину, — може то був щур?
Тихо: мамо, — ні мур, мур...
Щось таке там може й було,
Скоро в оборіг шульгнуло...
Ще не вспів я пригланутись,
Що воно таке прокляте?
Ах, вже знаю, синку! В полі
Мишенят живе доволі...
Це була напевно, миш...
Чому, хлопчику, мовчиш?...

Іванка Трешневська-Савицька.

ПРИЄДНАЙ „СВІТИКОВІ“ НОВОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

НАШІ ЛЮБІ ДРУЗІ ІЗЗА ОКЕАНУ.

Школярики Української Народньої Школи 4-ро класової ім. М. Шашкевича в Філадельфії (Злуч. Держави П. А.)

В 1-ім ряді згори, від ліва на право сидять: Івась Терпилюк, Влодко Шеремета, Влодко Телятник, Івась Виклюк, Василь Мочарнюк, Йосиф Голуб, Богдан Гришишин, учитель п. Дмитро Пасічник, Ганя Барняк, Марійка Шимчак, Євгенія Личак і Оля Терпилюк.

В середині 2 дівчинки зліва: Марійка Креденсор, і Леся Кісь. Дальший ряд зліва на право: Юрчик Сімко, Степан Пунда, Михась Насевич, Йосиф Березовський, Авель Пасічник, Марійка Сенік, Маруся Заболотна, Марійка Довганчук, Дануся Жуковська, Оля Терпилюк і Галя Сімко.

Всі вони пильні читачі «СВІТИКА», а деякі є постійними його передплатниками. Витаємо всіх Вас, любі Друзі, сердешно!

Теплий край в Галичині.

— Андрійку! — сказала мама — ідеш з тіткою до теплого краю. Лікар думає, що тільки там можеш виздоровіти цілком по тяжкій хоробі.

— До теплого краю?! — з жалем питає Андрійко й чує, що сльози напливають йому до очей. — Так далеко! Мамцю, чи поїду аж до Африки?

— Ні, — сміється мама, — не виїдеш навіть з Галичини! Цікавість Андрійка не мала границь: — Теплий край у Галичині?

— Поїдеш, синку, до Заліщик. То наш теплий край. Зима там лагідна, в березні там так тепло, що й без плаща можна ходити, а в квітні — в квітні люди купаються в Дністрі!

— Заліщики лежать, лежать... пригадує собі Андрій.

— На Поділлі — підгадує мати. На весні цвітуть там сади. Морелі, сливи, груші, яблоні дають чудові аромати. А в літі ці овочі будуть тобі напевно смакувати. Не говорю вже про вино гради зі Заліщик...

— Це в літі! А що зроблю в зимі? — питає Андрійко...

— В зимі будуть лещата. На проходах побачиш багато гостей, що вибрались до теплового краю. Ці всі гості збігаються переважно з півночі. Ними є: дикі гуси, качки, лебеді.

— А відкіля така назва: Заліщики?

— Ніхто не знає напевно. Правдоподібно росли там колись дубові ліси з ліщиноюю підставою. Назва походить від ліщини.

— Це мусіло бути давно!

— О, так, дуже давно! Ще тому двісті літ збудовано це місто.

— А чи є якісь перекази?

— Розуміється, хочби про церковцю в Добрівлянах, селі під Заліщиками. Церкву цю два рази принесла повинь з Бучача до Добрівлян. Вкінці жителі Бучача віддали цю церковцю Добрівлянам, бо бачили в цьому Божу волю.

Тисячу питань тиснулось Андрійкові на уста. Відразу хотівби знати, які ще є легенди, як убираються там люди й чому в Заліщиках так тепло.

Вкінці спитав:

— Чому в Заліщиках так тепло, мамо?

— Заліщики лежать у ярі, заслонені від зимних вітрів. Сонце пригріває добре, а дощів майже нема. Завдяки цьому повстав там такий клімат, як у теплих краях.

— То там мусить бути дуже душно! — завважив неохоче Андрійко. — Сонце, заслона зі скал, мало дощів...

— Зле думаєш — каже мати. — Дністрові води завжди несуть свіжий подув, тому в Заліщиках прекрасне повітря... Зрештою сам переконаєшся і полюбиш Заліщики, наш теплий край, край сонця, морель і виноградів.

Орест Коваль.

Практичний фінансист.

— Мамусю, чим я є для тебе? — питає матір малий Данко.

— Ти, синочку, мій найбільший скарб на світі! — відповідає мати.

— Мамусю, то можеб можна мені було виїняти з того скарбу 50 сотиків на... морожене?

4. Славко їде до Рахова.

На другий день по сніданні п. Петрівський і Славко попрощалися з родиною залізничного урядовця й подалися до поїзду. Урядовець відправляв їх.

Дорогою говорив ще:

— Шкода, що не можете довше задержатися в Ясіні, а то неодноразово ще оглянули б.

— А куди веде цей гарний, битий гостинець.

— Це новий шлях для авт. Він веде долиною Чорної Тиси до Квасів. Кваси мають багато цілющих джерел.

Попраощалися з урядовцем і всіли у вагон. За хвилину поїзд рушив.

— Ну, вже їдемо! — сказав пан Петрівський і перехрестився. Перехрестився також і Славко. Відтак почав п. Петрівський оповідати:

— З Ясіня біжить залізничний шлях на південь у глибину мармароського комітату в Роднянські Альпи. Ця залізнична лінія втиснена в вузьку долину Тиси, належить до найкращих у північних Карпатах. Північну частину мармароського комітату заселяють українці, головню гуцули, а південну за Вишовом румуни. Але й між українцями й між румунами скрізь багато жидів, навіть по селах.

Доїхали до станції Свидовець.

Славко зацікавлений похвалами околиці не відступав уже від вікна вагону. Ввесь час їзди поїзд мчав здовж Тиси, що вилискувалася в сонці.

— Ось уже станція Буркут над Тисою! — сказав Славко. — Певно є тут більший водопад, буркут.

— Є, є — признав хтось із подорожніх — від нього пішла й назва станції.

— І знову дивна назва: „Сплив Тиси“ — каже Славко на дальшій станції.

А цей самий подорожний, якому видно сподобалася цікавість Славка, пояснив:

— Бо тут саме спливається Біла Тиса з Чорною!

І тут пригадалися Славкові слова пісні о. Олексія Заклинського і він завважив:

— В пісні о. Заклинського співається; „Там де Біла Тиса шумно Чорну здоганяє“. Я не раз чув і сам співав цю пісню, але не думав, щоб то було в такій пущі. І навіщо тут стації?

— Для туристів! — пояснив п. Петриківський.

— Чи тут, ген далеко, нема ніяких осель? — допитувався далі Славко.

— Ні! Вісім кілометрів від цієї стації є велике гуцульське село Богдан — сказав один із подорожних.

— А до Рахова ще далеко? — допитувався Славко.

— Ні, вже скоро будемо на рахівській стації.

— Там я, Славку, висідаю! — сказав п. Петриківський.

— Як? — здивувався Славко — таж пан їдуть до Берегова?

— Остаточна моя ціль Берегів, але й тут маю справу.

— То й я висідаю, бо мені все одно, то добре буде й Рахів оглянути.

— Так, це гуцульське містечко — сказав пан Петриківський і тому й цікаве.

Доїхали до стації Рахів і Славко з паном Петриківським висів із поїзду. Що пан Петриківський мав досить клунків, то взяли фіякра і подалися до міста.

Їдучи в напрямі міста Славко чудувався прегарним видом околиці і тихенько деклямував вірш сина карпатських гір — поета Василя Гренджі-Донського:

„Верховино, наша мати, наша рідна мати,
Як за тебе не думати, життя не давати;
Як за тебе не боротись, а як не терпіти —
Бо ти наша РІДНА МАТИ, а ми твої діти...“

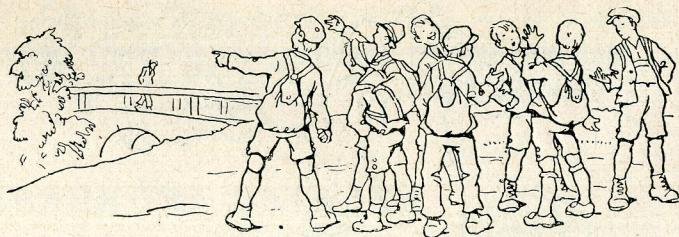
(Дальше буде).

Хто відважний?

Діялося це на початку шкільного року в містечку Н., де школярі жваві не тільки до науки, але й до забави. Вони не тільки пильні, але й меткі та ласі на всякі пригоди. Якраз задзвонив дзвінок по четвертій годині науки, як з четвертої кляси висипалися роєм десятки до дванадцятилітні хлопці, що з галасом пустилися йти вулицями містечка. На найближчому

роздоріжжі відділився їх гурток, вісім хлопців, — щонайбільших завадіяк у класі. Та їх наміри не були погані. Подивімся, куди вони зміряють. Вони скрутили в першу вуличку направо і побравшись хто за руки, а хто попід рамена, поспішили в напрямку моста, що вів через річку. Річка була невелика, та по недавній зливі вона сильно прибула і котила високі хвилі. Та не на міст і не до річки звернули школярі свою ходу. Оподалік від мосту була невеличка площа, обсаджена каштанами. На тій площі був висипаний досить високий горбок, а довкола нього на узбіччі і на шпилі йшло кілька рядів окопів і валів. Горбок подобав на якусь твердиню.

І була це твердиня. — Збудували її ці самі школярі ще перед вакаціями, коли були „третяками“. Тут вони бавилися у „війну“. Взагалі ці хлопці були дуже войовничі. Заснували між собою „гурток відважних“, побудували цю твердиню і майже, що дня по науці йшли сюди бодай на чверть години „воювати“. Одні ставали тоді козаками, а інші турками чи москалями. Турки і москалі зай-

мали завжди горбок, себто ставали залогою твердині, а козаки облягали і здобували твердиню. Нелегка це була річ, бо залога боронилася добре і кидала зза валів грудми землі — а зимою снігом — а козаки мусіли наступати і крізь град тих „куль“ та „стріл“ добувати становища. Та майже все бій вигривали козаки.

От і тепер хотіли хлопці трохи повоювати та розрухатися по шкільних годинах. Але чого це вони здержалися перед мостом. Ага, вже знаємо! — Он там на мості бачите, хто йде? Якийсь хлопчина, марний і блідий та бідно одягнений. Може він — як здається — мати не більше десяти росів. Та це так лише здається. А на правду — то це шіснацятилітній Петро, хлопець упосліджений і каліка. Знов буде з кого трохи посміятися — подумали собі четвертаки і пристанули. Бо вони — хоч зрештою добрі хлопці — мали ту одну хибу, що любили пожартувати і покепкувати з Петра. Найбільше тішило їх те, що коли обступили його і почали засипувати питаннями, то Петро сильно заїкувався і слова зі страху не міг промовити.

От і тепер, коли Петро вже доходив до кінця мосту, заступили вони йому дорогу, а один крикнув:

— Петре, стій! — Але не всі хлопці станули перед Петром. Коли вже один здержав бідного каліку, то другий з них, Івась, виступив з гурту і сказав рішуче:

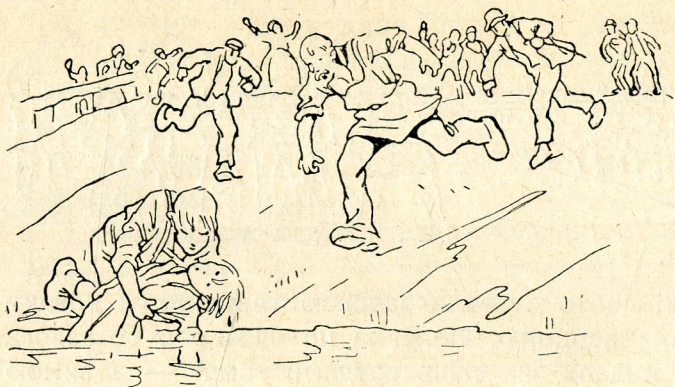
— Знаєте, товариші, що я тих забав з Петром не люблю! Я кажу, що це негарно, кепкувати над калікою і тому в тому участі брати не буду.

— Боягуз! Боягуз! — закликали інші. — Боїться, щоб Петро вчителеві не поскаржився.

— Ні, не того боюся! — рішуче спротивився Івась — і взагалі нічого і нікого не боюся. Тільки кажу, що то негарно і не шляхотно кепкувати з каліки.

— Іди, йди, боягузе! де тобі до нашого „гуртка відважних“ належати...

Обурений Івась відступив на бік і пристанув, а всі інші рушили на бідного Петра. Почали йому завдавати глумливі і прикрі

для нього питання, почали сіпати його за одержу і скакати довкола нього. Петро, як звичайно, спершу став боязко оглядатися і відпрошуватися, заїкуючись, та коли не помагало, а вереск довкола Петра щораз зростав,

бідний хлопчисько раптом розпучливо кинувся вперед, прорвав коло напасників і побіг мостом назад. Але нещастя хотіло, що коли він рванувся вперед а хлопці за ним, щоб його наздігнати, Петро в великому збентеженні і переляку скрутив набік і впав просто згори в воду. Тільки забулькотіло за ним і пішов на дно.

Зжахнулися напасники і мов скамяніли на місці. Ніхто й не рушився кроком. Страх відібрав їм мову і притомність. Не втратив притомности тільки Івась. Він досі з відразу й обуренням приглядався всьому, а коли побачив, що сталося, миттю скинув із себе торбу з книжками і нагортку та й одним махом скочив без найменшої надуми в воду на рятунок Петрові. Пішов і він за Петром на дно. Аж тепер опритомніли товариші і побачивши, що накоїли, підняли великий крик. Почали збігатися люди, вже дехто й собі хотів скочити на рятунок, та нагло з води вигулькнув Івась і всі побачили, що він тягне за собою

Петра. На силу дотягнув його до берега, де вже обома заопікувалися добрі люди. Івась зрештою скоро прийшов до себе, бо йому нічого не сталося, а Петром почали термосити і робити йому штучне віддихання, аж доки не прочуняв. Тоді понесли його додому.

Тоді і цілий мокрий Івась почав поспішати додому. Він ішов скоро, наче забув за своїх товаришів. Але раптом вони заступили йому дорогу, а коли він пристанув, промовив перший той, що кричав на Івася „боягуз“.

— Івасю! — сказав він — прошу тебе від себе і від нас усіх, не гнівайся. Ми признаємо свій нерозум і щиро жаліємо, що неслухно тебе образили і кепкували з Петра. Тепер ми знаємо, що це не відвага тільки злоба і нікчемність глумитися над калікою і признаємо, що ти найвідважніший між нами, бо тільки ти один мав відвагу скочити за Петром у воду...

Івась глянув по товаришах. На всіх лицях малювався щирий жаль, у деякого блестіли сльози в очах.

— Ну, нічого! — сказав Івась усміхнувшись — я прощаю вам і будемо далі щиро товаришувати, певно краще як досі...

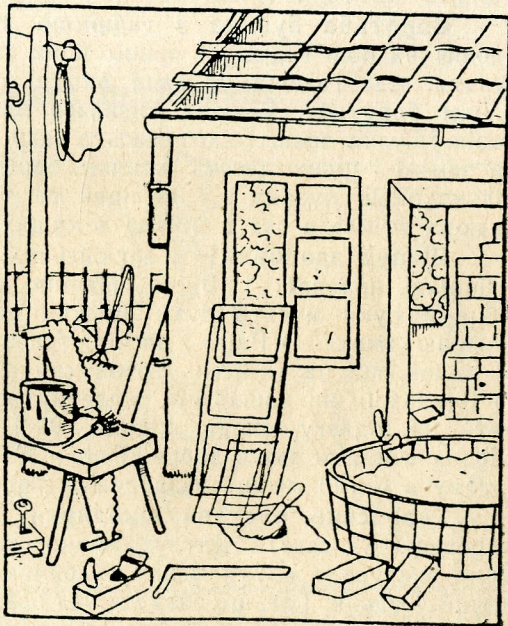
Кляра Ляйхтер.

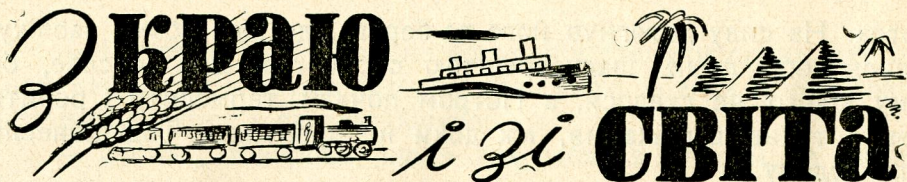
ОБРАЗКОВА ЗАГАДКА.

Обідова перерва при будові хати.

З порозкиданих знарядів, що їх полишали зайняті при будові хати ремісники, які пішли на обід, відгадайте: які саме ремісники працюють при будові цього домика?

Відгадки надсилайте враз із загадками до конкурсового льосування, яке відбудеться в вересні.

Коли і як повстали перші паперові гроші (банкноти). Перші паперові гроші або банкноти повстали в Новій Франції — це є в нинішній Канаді — в році 1684. Тодішній губернатор Канади найшовся в великому клопоті, бо забракло йому французських грошей (монет) на виплату належного жолду для 700 вояків. Він отже позбирав від вояків карти до грання і на них виписував належну кожному квоту грошей і підписував своїм іменем. Французський король Людовик XIV ратифікував (потвердив) цей підпис на картах своїм підписом і це дало початок введенню паперових грошей або банкнотів.

Геройська дівчина. Підчас останніх боїв над річкою Бор в Іспанії відділ національної армії заблукав у лісах й опинився в селі Ковалію, яке було окружене червоною армією. Вояки національних військ були такі перетомлені, що розійшлися по кватирах і скоро позасипляли. Заснув також вояк, що стояв на варті. Опівночі надійшов полк міжнародної червоної бригади й почав окружати ту частину села, де спали вояки національної армії. Дванадцятилітня донечка місцевого вчителя, Ізабеля Корлян, побачила, що міжнародня бригада підходить до села. Вона побігла негайно на другий кінець села, побудила всіх вояків й так урятувала цілий відділ, який напевно бувби вимордований у сні, або взятий у полон. Відділ національної армії, збудившись, заняв становища за селом і прогнав міжнародню бригаду. Тепер вся еспанська преса містить життєпис і портрет цієї геройської дівчини.

Боротьба бузька з гадюкою. В Черську коло Бидгоща бузько зловив на полі гадюку і приніс її на стріху хати до гнізда, щоби поласувати. Але гадюка не мала охоти бути обідом для бузька і почала з ним боротьбу. Гадюка кидалась на бузька. Бузько ловив її кілька разів, гадюка врешті скотилась з даху на подвіря. Бузько злетів також на землю і цілих десять хвилин боровся з гадюкою. Гадюка вкусила кілька разів бузька і в наслідок того бузько впав на траву й згинув. Гадюка втікла в сад і зникла в кущах.

Шануй здоров'я! В англійських школах обов'язують учнів такі гігієнічні правила: 1) Вікно повинно бути відчинене вдень і вночі. 2) Лице й руки мусять бути завжди чисті. 3) Руки треба мити перед кожною їжею. 4) Рано і ввечір треба чистити зуби і полокати уста. 5) Бодай раз на тиждень треба скупатися. 6) Віддихати тільки носом, 7) Пчихаючи чи кашляючи відвернутися від людей. 8) Ніколи не плювати на підлогу, сходи, хідник. 9) Їсти поволі, жувати докладно. 10) Щодня вчинити якесь добре діло! — Всі учні радо сповняють ці обов'язки і тому в Англії менше нездорових людей, як у нас.

Геройська постава школярки. Учениця мадярської гімназії ім. королеви Єлисавети Катруся Фоно стала відомою в цілому Будапешті. Вона врятувала життя малому хлопчикові, що топився в Дунаю. Восьмилітній Людовик Тот, що бавився над берегом Дунаю з товаришами, несподівано дістав стусуна й упав у воду. Бистра струя вхопила хлопця і

понесла кількасот метрів. Саме тоді проходила туди Катруся Фоно. Побачивши, що хлопець от-от потоне, скинула із себе плащ і мигом стрибнула в Дунай. Врятувала хлопця й почала плисти з ним до берега. Але нагло сама охляла. Ще трохи й Катруся враз із вирятованим хлопцем була би пішла під воду. На щастя надіхав берегом віз. Візник кинув у воду дівчині віжки. Таким чином Катруся і хлопець вилізли на беріг. Тепер лежить геройська дівчина в батьковому домі. Її сили так вичерпані, що Катруся не може ще покинути ліжка. Але вона щаслива, бо врятувала життя маленькому хлопцеві. За це геройське діло одержала Катруся Фоно золоту медалью.

ЯРИНА.

Принесла газдиня до хати
Петрушки і моркви й салати,
І брукву і ріпу, горох, бараболю,
Гарбуз, огірочки, капусту, фасолю,
І кмін і чабрик —
А вони в крик!
Почали сваритись,
Над тим розводитись,
Що ліпше, що більше,
Що краще, що важче:
Чи бруква, чи ріпа, горох, бараболя,
Гарбуз, огірочки, капуста, фасоль,
Петрушка, чи морква, салата?
Сварні повна хата!

Ах!
Счинили таке, що аж страх!
Прийшла господиня,
Рішуча газдиня,
Ухопила ніжик —
Чах! Мах!
Покришила, подробила:
Петрушку і моркву й салату,
І брукву і ріпу, горох, бараболю,
Капусту та жовту фасолю —
У горнець зложила,
Посолила —
І зварила...

За Ю. Тувімом — переспівав: Ю. Ш.

Вправа для малих рисівників.

Ануге, молоденькі рисівники!
Спробуйте нарисувати одним почерком олівця, або пера, такі 2 фігурки, які бачите тут побіч на рисунку. Є це музикант, що грає на клярнеті і американський «ков-бой» (степовий пастух). Придивіться цим обом рисункам уважно, щоб знати: звідки належить почати рисувати, щоб не відриваючи ні разу від пареру олівця, чи пера, нарисували тоті дві фігури. Ану спробуйте!

Кому це вдасться, нехай пришле «Світикові» на показ, а він подасть виказ добрих рисівників.

ВІДНОВЛЯЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ і ПЛАТІТЬ ЗАЛЕГЛОСТИ!

Наші мамі, ГОСПОДИНІ

Лакоминка з яблук.

То не велика штука!
А дуже добра страва —
Так каже до сестрички
Старшенька наша Слава.

— Великих, винних яблук
Шість штук спекти гарненько,
А як пристигнуть, взяти
Із них мякуш мягенький.

Мякуш поцукрувати,
В макітрі розтирати —
І в той час по одному
П'ять - шість білків додати.

Так втерти, щоб аж штивно
Такросло і стало,
І щоб не розливалось,
Лиш купкою стояло.

Потім ще уложити
На масне дно у ринку —
І в рурі випікати
Смаченьку лакоминку.

А до смаку ще зверха
Дай цукор кришталовий —
Як трошки запеклося,
Вже присмак той гототий.

На стіл таки у ринці
На підставці подати,
Вір, що краще від торта,
Буде всім смакувати.

ДИТЯЧІ ІГРИ.

Схований платок.

Цю гру можна влаштувати в кімнаті, або на дворі. Коли гра відбувається на дворі треба насамперед визначити межі. До гри добрий який небудь платок. Одного грача або вибираємо голосуванням, або визначаємо жеребом. Він має сховати денебудь платок. Всі інші грачі (їх може бути необмежене число), мусять перейти в іншу кімнату, коли гра відбувається в кімнаті, або зажмурити очі, коли гра відбувається на дворі. Перший грач ховає платок, де вважає за найкраще на означеному просторі. Коли вже сховав, каже іншим грачам шукати його. Перший грач напминає завжди голосно поодоноків товаришів. Коли хто підійде близько, платка, він каже: «Тепло!», а як дуже віддається каже: «Холодно!» Коли вкінці один із грачів найде платок, кличе: «А ось платок!» та підбігає й ударяє платком по спині товаришів, поки на межі, де вони жмурили. Цей, що найшов платок, тепер ховає його й гра ведеться далі, як перше. Очевидно, що грачам не вільно підглядати в якому місці він ховає платок. Коли б хто підглядав, того виключується від забави.

МОЛОЧКО з „МАСЛОСОЮЗУ“!

Хто це буде? Кіт Мурлика,
Таки свій, а не той дикий...
Знаємо, що кіт Мурлика
Малока знавець великий.

І погляньте, що то в лапах
Він завзято так тримає?
Тую пляшку і той напис
Кожний з вас напевно знає.

Молочко з Маслосоюзу!
Бо і котик добре знає,
Що Маслосоюз найліпше
Молочко для всіх нас має!

„НОВИЙ ФОТОПЛЯСТИКОН“ — Львів, ул. Шайнохи, висвітлює
образи з цілого світа. Вступ для старших 20 сот., для молоді 10 сот.

Збірка ліричних поезій
Мирослава Іхнянського

п. з. „ЛІРА ЕМІГРАНТА“

вийшла накладом Української
Книгарні у Вінніпегу (Канада)

Ціна 1 прим. 50 центів (2.60 зл.)

Замовлення посилати на адресу:

Mr. M. Ichniansky 311 Ave — I So.
P. O. Saskatoon, Sask. — Canada.

ОЩАДНІСТЬ

вироблює характер, вправляє волю і вчить тверезо дивитися на
життя. Тому ощаджуймо від наймолодших літ, складаючи хочби
й дрібні суми на вкладкову книжечку найстаршого українського

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська 20.

ПОДЯКА.

На тому місці складаю слова сердешної подяки всім тим Читачкам і Читачам, які засипали мене з кінцем шкільного року листиками і листівками з побажанням веселих вакацій, які я справді провів у тім році дуже гарно.

Михайло Таранько

редактор «СВІТИКА».

ПОЗІР ЧИТАЧІ - ФІЛЯТЕЛІСТИ!

Давайте знати редакції Вашої газетки, хто з Вас бажав би обмінюватися марками і якими. Бажаємо започаткувати окремий «КУТОК для ФІЛЯТЕЛІСТІВ» на сторінках газетки.

На початок подаємо до відома заінтересованих, що бажає мінятися марками із читачами ЗАГРАНИЧНИМИ — Роман Стек, у Виткові Новім, почта в місці.

Отже всі наші читачі з Америки, Канади, Бразилії, Уругваю, Аргентини, та європейських країв нехай з Ромчиком Стеком увійдуть у маркообмін!

Редакція «СВІТА ДИТИНИ».

ЦІКАВА КНИЖЕЧКА

Всім нашим Читачкам і Читачам поручаємо купити і прочитати нову та дуже інтересну збірку писань славного англійського письменника

РЕДІЯРДА КІПЛІНГА п. з. **«КАЗОЧКИ та СТОРІЙКИ»**

Книжечка має 72 сторін друку, а в тексті найдете 42 образки.

Ціна книжечки 60 сотиків (з пересилкою 70 сотиків).

Пишіть за нею до «СВІТИКА» у Львові, Зіморовича ч. 2.

Відгадки загадок з чисел: 3, 4 і 5 з 1938 року.

Ч. 3. 1) Ребус: Луг наш батько, а Січ мати, от де треба помирати. — 2) козел. — 3) доля нива, ібіс, плин, раз, озеро, **Дніпро**. — 4) столи, стодола, столяр, місто, хрестоносці, постолы посторонок.

Ч. 4. 1) ТомаШів, СерпЕнь, ХорВати, ХлопЧина, СтрілЕць, МирНий, ЧортКів, БукОвина: **ШЕВЧЕНКО**. — 2) мати, Англія, ропа, індик, яблуко, сонце, орел, Карпати, Іра, Лондон: **МАРІЯ СОКІЛ**. — 3) **АННА**. — 4) **ПОРТУГАЛІЯ**. — 5) **Золота Липа**. — 6) Шануй дрібний гріш, збереш грубий кіш. — 7) гаї, гак, ївка: **гаївка**.

Ч. 5. 1) к, Бар, гурло, Горпина, Прага, сто, и: **Карпати**. — 2) Дрогобич. — 3) кушнір. — 4)

470	434	435	475
432	471	474	437
446	465	472	428
466	441	433	474

5) небо, зорі, місяць. —

6) Млин. — 7) Кінь. — 8) $888 + 88 + 8 + 8 + 8 = 1000$.

Вислід льосування нагород: До дня 10. травня 1938 року наспіло 30 листів з відгадками. Між тих, що добре відгадали, вильюсували ми три книжки. Книжки дістали: Ростислав Василяк з Ходорова, — Володимир і Дануся Наконечні з Метенова, — Іван Лазечко з Підліснева к. Микуличина.

Чи відгадаєте

Писані ребуси (1 точка).

(Зложив: М. К. з Канади)

Жи 2 жить
ци 3 ну

По мі 100 м летіло 40 40 к
над

Ломиголовка (2 точки).

(Подав: Роман Андріянів).

- . крізь дуже вижиданий,
- . сюди миловиданий.
- . на селі і в місті
- . ішать усіх його вісти.
- . іточкам він приносить

- Віршів гарн.х досить,
- . рохи сміху для розради,
- Гарні повістк., поради,-
- . а спочинок вже по праці,
- Й образк. й ілюстрації.

Вписані на місце точок букви дадуть назву найкращого журналу для українських дітей.

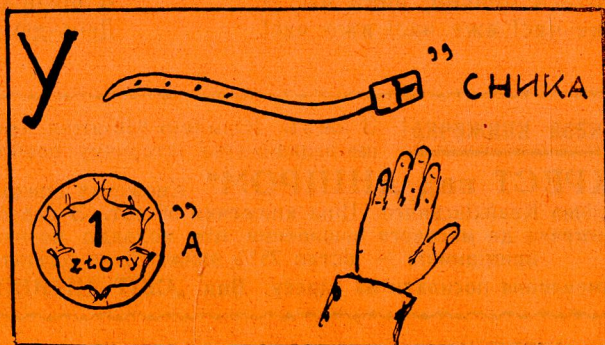
Ребус (2 точки).

(Уложила і нарисувала: Ася Гранківська).

Якої народности є ота дівчина?

У. Мрунка (1 точка).

(Подав: Влодко Кузь)

Складанка дощинок (3 точки).

(Уложила: Яруся Лакустівна).

ушіц	калю	осер	теб	їзу	ерід
наук	ізд	оне	раїн	сьог	ньо
блю	іло	день			

Як уложимо ці дощинки побіч себе якслід, то прочитаємо частину віршика Марка Луцкевича з «Малого Декляматора» М. Таранька. Уважаймо тільки на те, що на деяких дощинках є букви, що належать до двох або й трох слів.

ЛНБ ім. В. Стефаника
ПРОВЕРЕНО 1987

ж-5416

ВИТАЙТЕ ДРУЗІ ПО ВАКАЦІЯХ!

Шкільний дзвінок.

З вежі шкільної дзвоню вам —
Бім-бам, бім-бам, бім-бам!
Вставайте скоро, буджу вас —
До школи час! до школи час!

Щасть Боже в праці, бажаю вам —
Бім-бам! бім-бам! бім-бам!
На кожну хвилю, кожний день —
День-день, день-день, день-день!

Срібний мій голос співає вам —
Бім-бам, бім-бам, бім-бам!
Учіться пильно, поки час —
Вже час! вже час! вже час!

Хто не послуха, ручу вам —
Бім-бам, бім-бам, бім-бам!
В погорді буде, як лінюх —
День-дюх, день-дюх, день-дюх!

Орест Коваль.

Цікава книжечка! З нагоди Ювілею 950-ліття Хрещення України видало наше видавництво історичну повістку Антона Лотоцького п. з.

„ХРЕСТ над ДНІПРОМ“ Книжечку прикрашує 4 гарні образки мистця Юліяна Крайківського. Ціна книжечки 50 сот. З пересилкою 60 сот. Надається ця книжечка до масового поширення між молоддю по наших селах. Хто замовить 10 примірників — дістає 25% знижки і не платить коштів пересилки.

Замовлення посилати на адресу: Вид. „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморовича 2.

ЖЕРТВИ на поширення «Світика» і «Діточої Бібліотеки» зложили: Вп. Т. Гривнак з Едмонтону 1 дол.; Вп. Анна Оліяр з Тавнтон 2 дол.; Тов. «Сила» 20 зл.; Вп. О. Сивуляк і М. Пасічник з Філадельфії 10 дол.; Уч. Каса 50 зл.; Кред. Тов. 20 зл.; Н. Н. зі Львова 100 зл. Видавництво складає на тому місці всім Жертводавцям слова щирої подяки.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передилати на рік 1938:

В краю річно 4 зл., піврічно 2 зл., кварталньо 1 зл. — Для Америки й Канади 1 долар; — для Чехословаччини 25 кор.; — для Румунії 150 леїв річно; для Аргентини 4 пези; — для Бразилії 20 мільрайсів.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича 2.

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.